

Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi
Norske Reindriftsamers Landsforbund
Nøørjen Båatsoesaemiej Rihkesaervie
Sami Reindeer Herders' Association of Norway

Tromsø 27.9.24

Til Landbruks- og matdepartementet

HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG TIL ENDRINGER I REINDRIFTSLOVEN

Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) viser til departementets forslag til endringer i reindriftsloven og tilhørende endringer i jordskifteloven, sendt på høring med frist 1. oktober 2024.

Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) har lenge påpekt at det er behov for en revisjon av reindriftsloven fra 2007. Dagens lov har vist seg på flere områder å være lite hensiktsmessig og gir utfordringer i forhold til en velordnet reindrift. Hovedutfordringene med reindriftsloven av 2007 har bl.a. vist seg å være flere aspekter knyttet til reindriftens interne organisering, ytre forvaltning, erstatningsreglene og manglende arealvern.

Regjeringen har i Hurdalsplattformen fra 2021 slått fast at det skal gjennomføres en helhetlig revisjon av reindriftsloven fra 2007. NRL vil vise til høringsnotatet der det kun foreslås endringer knyttet til reindriftens interne organisering, reindriftslovens erstatningsbestemmelser og reindriftens tilgang til jordskifterett ved interne forhold. Lovrevisjonen tar ikke for seg vesentlige aspekter som reindriftens arealvern, formålsparagrafen, eller den ytre forvaltningen. NRL vil her gjenta vårt krav om en helhetlig revisjon av reindriftsloven, og forventer at dette vil bli fulgt opp i en videre prosess.

NRL hadde også forventninger til at man i lovendringsprosessen ville se nærmere på bestemmelser knyttet til sikring av reindriftens eksisterende rettigheter til areal, både med utgangspunkt i nyere rettsutvikling og de forpliktelser staten har i henhold til folkerettslige regler og nasjonal rett. I denne sammenheng vil NRL understreke at Fosendommen (HR-2021-1975-S) tydeliggjør at inngrep som medfører vesentlige negative konsekvenser for reindriftsutøvelsen, vil være i strid med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Det understrekes også i dommen at reindriften både er en næring og kulturutøvelse som innehar et vern i hht. denne bestemmelsen.

Sikring av reinbeitearealene er en vesentlig forutsetning for å oppnå en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Den suksessive nedbyggingen av

reindriftens arealer som over tid har funnet sted, har ført til at den samlede belastningen av inngrep og forstyrrelser er i ferd med å ødelegge reindriftens nomadiske driftsform og kulturutøvelse. Med bakgrunn i at beitearealene utgjør det viktigste materielle grunnlaget for reindriften som en spesifikk samisk næring og urfolksnæring, er det naturlig at reindriftsloven inneholder bestemmelser knyttet til sikring av beitearealene, jf. forslagene fra NRLs og Sametingets reindriftslovutvalg.

Reindriften som en særskilt samisk næring har en viktig rolle i å bevare samisk kultur, språk og levesett. En bærekraftig forvaltning av naturressursene som utgjør det materielle grunnlaget for den samiske reindriften forutsetter i tillegg til et arealvern at man styrker reindriftas egenforvaltning basert på reindriftas tradisjonelle institusjoner.

Siidaandelsordningen er blitt kritisert fra ulike hold i næringen. Det vises til at ordningen med siidaandel er en forvaltningsmessig og administrativ konstruksjon, og at den ikke bygger på siidaens tradisjonelle oppbygning. NRL mener det er behov for å utrede siidaandelsordningen, noe som burde vært gjort i forkant av lovrevisjon. NRL ønsker at dette blir gjort slik at man får et grunnlag til å vurdere ordningen i et rettighetsperspektiv.

I arbeidet med de foreliggende lovendringene, har NRL gjennomført en bred intern prosess der man har fått innspill til lovarbeidet. NRL har videre deltatt i en arbeidsgruppe sammen med LMD, og er blitt konsultert om endringene. Man har i konsultasjonene oppnådd enighet om at endringsforslagene skal sendes på høring.

NRL vil med dette avgi en høringsuttalelse til endringer i bestemmelser i reindriftsloven knyttet til følgende punkt:

1. Siidaandelen
2. Distriktsstyring
3. Bruksregler
4. Reintallsreduksjon
5. Erstatningsregler
6. Tilgang til jordskifteretten / reindriftsdomstol

1. SIIDAANDELEN

Forslag til lovendringer omfatter krav til siidaandelsleders deltakelse i siidaen, overføring av siidaandel og avvikling av siidaandel. I forslaget om å innføre et krav til siidaandelsleders deltakelse, foreslår departementet å innta et slikt krav i reindriftsloven § 10. I forslaget om endring i reglene om overføring av siidaandel i reindriftsloven § 15, foreslås det at siidaen skal godkjenne overføring av siidaandeler til personer utenfor

siidaandelsleders familiære krets. Det foreslås også å innføre en hjemmel for å utsette tvangsavvikling av en siidaandel, jf. reindriftsloven § 16 fjerde ledd, dersom det foreligger særlige tilfeller.

Når det gjelder krav til siidaandelsleders deltakelse i siidaens arbeid, er NRLs holdning at det er behov for å synliggjøre i loven at siidaandelen har en plikt til aktiv deltakelse i siidaens arbeid, og at det er aktive reindriftsutøvere som er ledere av siidaandelen. Det må imidlertid ikke forstås slik at det er siidaandelsleder selv som må utføre alle forpliktelser. Siidaandelsleder er ansvarlig for at siidaandelens forpliktelser oppfylles.

Kravet om siidaandelsleders deltakelse skal spesifiseres nærmere i distriktenes bruksregler. Brudd på kravet til siidaandelsleders deltakelse i siidaen vil normalt anses som et internt forhold som distriktet må følge opp selv. Dersom det er brudd på pliktene i bruksreglene, har distriktet mulighet til å følge dette opp gjennom å innarbeide regler om oppfølging av brudd i bruksreglene. NRL vil påpeke at distriktene/ siidaene vil ha behov for god veiledning når dette skal inn i bruksregler og følges opp, og forutsetter at rådgivning og veiledning prioriteres når lovendringene skal implementeres. Videre må muligheten til å benytte distriktskassa som et verktøy tydeliggjøres.

Når det gjelder overføring av ansvaret som leder av siidaandel vil NRL slå fast at utviklingen som har vært siden 2007-loven med at siidaandelen er blitt en handelsvare er uheldig. En slik kommersialisering av siidaandelssystemet strider mot den samiske sedvane og rettsoppfatning. NRL mener derfor at man bør begrense mulighetene den enkelte siidaandelsinnehaver har til å overføre sin rolle som leder utenfor en familiær krets.

Det å ta inn nye medlemmer i siidaens arbeidsfellesskap uten nedarvede rettigheter er et siidaanliggende. Tidligere siidaandelsleder vil med overførselen avvikle sin reindrift, og gjenværende personer i siidaen vil ha stor interesse til å ha innflytelse over hvem som skal inngå i arbeidsfellesskapet.

Denne endringen vil også bidra til å styrke siidaens rolle i reindriftras interne selvstyre eller egenforvaltning.

Når det gjelder hvem som skal inngå i den personkretsen siidaandelslederen fritt kan overføre lederansvaret til så mener NRL at den ikke kan utvides ytterligere. NRL vil videre påpeke at det ved felles siidaandeler må presiseres at personkretsen utgår fra den av lederne som er rettighetsbærer i siidaen, og ikke den som er inngiftet inn i siidaen. Det er viktig at man stiller en forutsetning for slike overførsler at den som skal overta siidaandelen er myndig og oppfyller aktivitets- og kompetansekravet som i dag følger av

reindrifftsloven § 15 annet ledd.

Når det gjelder tilfeller der siidaen skal beslutte overførsel av lederansvaret, mener NRL at det er viktig at man har et stort flertall bak denne beslutningen og at det derfor må være to tredjedeler som samtykker til dette. Videre er det viktig at man avklarer hva som menes med siida i denne sammenheng. I hele det samiske reinbeiteområdet er det mange ulike konstruksjoner for hvordan distrikt og siidaer er organisert, og det kan være utfordrende å få til en bestemmelse som passer alle.

I de tilfeller en sommersiida har flere vintersiidaer, så har både vintersiidaen og sommersiidaen interesse av overførselen. Dersom en sommersiida skal ta denne beslutningen, må man sikre at det tas hensyn til den aktuelle vintersiida siidandelen tilhører. Siidaandelene i en sommersiida har ikke nødvendigvis samme rettigheter til vinterbeiteområdene. En sommersiida kan derfor ikke uten videre overføre lederansvaret for en siidaandel til en person uten at vintersiidaen er involvert, og heller ikke ta beslutninger som innebærer at siidaandel flyttes fra en vintersiida til en annen uten at det er gitt samtykke til det fra begge vintersiidaer. Dette kan løses ved at beslutninger skal forankres i både en vintersiida og en sommersiida, eller at det fremkommer i forarbeidene at en sommersiida skal ta hensyn til vintersiidaen i sin beslutning. For at en vintersiida skal kunne ta beslutninger, må det i så fall fremgå av bruksreglene at det er en vintersiida og hvilke siidaandeler inngår i vintersiidaen.

NRL vil også påpeke at med endringen av hvem siidaandelsleder kan overføre sin siidaandelen til, vil det også være et behov for å justere på § 15 femte ledd vedrørende å stille siidaandelen i bero ved dødsfall. Bestemmelsen må harmonisere med personkretsen som siidaandelsleder kan overføre sin lederrolle til.

Når det gjelder forslaget om at reindrifftslovens § 16 fjerde ledd skal åpne for at statsforvalteren kan utsette avvikling i fem år, i særlige tilfeller, så har NRL ingen merknader til forslaget.

NRL mener at det bør vurderes hvordan man kan gi reindriffta en større rettsikkerhet med en beskyttelse mot alvorlige gjentatte lovbrudd. Reindrifftsutøvere som gjentatte ganger og over tid har en atferd som går utover andre reineieres rettsikkerhet bør kunne sanksjoneres ved å miste retten til reindrifft. I denne lovrevisjon bør man som et minimum innta forebyggende bestemmelser. Et eksempel på dette er at ører skal følge skinnet ved slakting av rein utenom slakteri.

2. DISTRIKTSSTYRING

I NRLs interne prosess i forkant av denne lovrevisjonen har vi fått mange tilbakemeldinger på at reindrifta ikke har et reelt og velfungerende selvstyre eller egenforvaltning, og for å få det til må man ta utgangspunkt i reindriftras tradisjonelle organisering. Det påpekes at siidaen må være sentral i den interne organiseringa.

I § 42 i reindriftsloven av 2007, fremkommer det at et distrikt fortrinnsvis skal inneha alle årstidsbeitene. Med 2007-loven tok man også i bruk det lovtekniske begrepet geassesiida / sommersiida. I Finnmark er det kun Karasjok vestre flyttesystem, reinbeitedistrikt 16, som har alle årstidsbeiter i ett distrikt. Det er en del uklarheter knyttet til begrepsbruken rundt siida og distrikt, spesielt der reindrifta drives i flyttesystemer. NRL mener at man må gjennomgå siida- og distriktstyringen, og avklare disse begrepene. Det bør vurderes egne lovbestemmelser om siidaer og geasseorohagat som inngår i et flyttesystem.

Det er videre behov for en nærmere definisjon av hva en vintersiida er i lovsammenheng. For å få til et godt internt selvstyre, må beslutninger tas på lavest mulig nivå. I mange tilfeller kan det være dálvesiida.

Det foreslås i lovrevisjonen at årsmøtet rendyrkes som den øverste myndigheten i distriktet. Reindriftsloven § 50 endres slik at årsmøtet får beslutningsmyndighet i alle sakene hvor det i dag har uttalelsesrett.

NRL er positiv til en slik endring, og mener at dette vil styrke distriktet som beslutningstaker ved at beslutningene får større legitimitet. NRL mener videre at det må vurderes å presisere i lovens forarbeider at distriktets årsmøte som øverste organ kan vedta regler innenfor reindriftslovens rammer som gjelder for distriktet, og som kan følges opp. Slike regler kan være vedtekter, etiske regler og andre retningslinjer som årsmøtet finner det hensiktsmessig å fastsette for reinbeitedistriktet.

NRL vil videre påpeke at dagens lov tilsidesetter reineiere uten siidaandel ved at deres stemmerett avgjøres av leder av siidaandel. Dette har over tid hatt en negativ effekt på engasjementet. Man bør vurdere at alle reineiere som rettighetshavere har stemmerett, men at vektinga gjennom antall stemmer kan være differensiert ut fra rolle.

Når det gjelder forslaget om å åpne opp for at distriktskassen også kan benyttes til utgifter til daglig drift, i tillegg til utgifter til administrering av distriktet, stiller NRL seg positive til denne endringen. På denne måten kan distriktet få et internt styringsverktøy som kan bidra til å sikre at bruksreglene følges opp. Dette kan være et godt verktøy for distriktene i oppfølgingen av aktivitetsplikten.

3. BRUKSREGLER

NRL vil innledningsvis i likhet med departementet slå fast at bruksreglene ikke er blitt det verktøyet for forvaltningen av distriktenes ressurser, som forutsatt ved innføring av 2007-loven. NRL vil poengtere at veiledning til distriktene har vært mangelfull, og at det er behov for å styrke rådgivnings- og veiledningstjenestene til reindrifta. Det må særlig legges vekt på å sikre reindriftsfaglig kompetanse i veiledningstjenestene. Når lovendringer eventuelt vedtas er det avgjørende viktig at man får til god veiledning ved implementeringen av disse.

Når det gjelder forslaget om at bruksreglene som hovedregel skal være unntatt offentlighet, så støtter NRL forslaget. Ettersom det også kan oppstå tvist mellom partene om innsyn i bruksreglene i en rettsprosess, bør det i forarbeidene omtales hvordan slike saker behandles av retten, jf. tvisteloven § 14-6.

Når det gjelder forslaget om endringene om hva innholdet i bruksreglene kan være, så støtter NRL forslaget. NRL vil særlig framheve viktigheten at det eksplisitt framgår at slakte- og produksjonskrav kan være en del av bruksreglene. Dette kan være et godt verktøy for distriktene for å få til god ressursforvaltning og unngå at man kommer i en slik ressursmessig situasjon at reintallsreduksjon gjennom § 60 blir aktuelt.

Videre er det viktig at det fremkommer klart av loven at bruksreglene vedtas av et flertall av de avgitte stemmene som er representert på årsmøte, om ikke noe annet er bestemt i loven. Reindrifta gis med lovendringene tilgang til jordskifteretten for interne forhold, og et mindretall kan fremme saken dit.

4. REINTALLSREDUKSJON

Bestemmelsene knyttet til reduksjon av reintall har vist seg å være svært utfordrende for reindrifta. Bestemmelsen om forholdsmessig reduksjon dersom man ved enstemmighet ikke er blitt enige om en annen reduksjonsplan har ført til en intern posisjonering der man øker reintallet for å ha et høyere reintall etter reduksjonen. Dette er reintallsdrivende og fører til en vedvarende konkurransesituasjon mellom reieneierne. Denne modellen gir heller ikke en beskyttelse til de minste reieneierne, og fører til at enkelte siidaandeler må redusere til et nivå som ikke lenger er bærekraftig.

NRL vil vise til at FNs menneskerettighetskommissjon nå har avgitt uttalelse i Jovsset Ánte Sara-saken som omhandlet reduksjon av reintall etter reindriftslovens av 2007. FNs menneskerettighetskommissjon har slått fast at den er i strid med folkeretten, nærmere bestemt FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (ICCPR), artikkel 27 som

anerkjenner rettighetene til minoriteter, inkludert etniske, religiøse og språklige grupper, til å bevare og praktisere sin egen kultur, religion og språk (heretter SP-artikkel 27).

I Jovsset Ánte Sara-saken konkluderer menneskerettighetskomiteen at Høyesteretts avgjørelse brøt med SP art. 27. Begrunnelsen var at det var umulig å livnære seg av 75 rein. Komiteen fremhevet også at Sametinget og NRL hadde ønsket å verne de minste reieneierne. Dette dreide seg om intern byrdefordeling i reindriften, hvor Sametinget og NRL hadde et annet syn enn staten. Menneskerettighetskomiteen mente det var naturlig å ta utgangspunkt i det entydige synet fra det samiske samfunnet.

NRL vil derfor slå fast at dagens §60 må endres. **I høringsnotatet er det foreslått nye bestemmelser for reduksjon av reintall dersom siidaen er over sitt øvre fastsatte reintall.** Det foreslås at siidaen gis to muligheter ved utarbeidelsen av en reduksjonsplan:

1. Siidaen kan bli enig om et ulikt reintall per siidaandel. En slik beslutning krever enstemmighet blant alle siidaandelslederne. Denne muligheten finnes allerede i dag i § 60 tredje ledd første punktum.
2. Siidaen ved flertall kan beslutte at siidaandelene som overstiger en bestemt grense, må redusere. En viktig forutsetning er at grensen er lik for alle siidaandelene. Siidaen kan beslutte at grensen skal settes på et slikt nivå at den vil ta hele den nødvendige reduksjonen, uten at det kreves noen ytterligere reduksjon. Alternativt kan siidaen ved flertall beslutte at grensen skal settes på et slikt nivå at den tar deler av reduksjonen, men ikke hele. I så fall må siidaen samtidig beslutte at den resterende delen av reduksjonen skal gjennomføres forholdsmessig for alle siidaandelene.

Dersom siidaen ikke lager en reduksjonsplan, foreslås det at reindriftsstyret skal foreta en reintallsreduksjon i siidaen som innebærer et likt reintall for alle siidaandelene.

NRL mener at den foreslåtte modellen vil hindre en slik situasjon som man så i Jovsset Ánte-Sara, da siidaen ved et flertallsvedtak har mulighet til å sette et øvre tak for hvor mange rein en enkelt siidaandel kan ha på siidaens felles ressurser.

Dersom siidaen ikke utarbeider reduksjonsplan, så vil reindriftsstyret fatte et reduksjonsvedtak som innebærer likt reintall, slik at det ikke stimulerer den enkelte til en reintallsøkning på bekostning av siidafelleskapet.

Den nye reduksjonsmodellen vil ha en utjevneende effekt, og vil sikre at flere kan leve av reindriften og man vil opprettholde reindriften som en viktig næring og bærebjelke i det samiske samfunnet.

Dagens modell med forholdsmessig reduksjon på sin side fører på sikt til en skjevfordeling av reintallet i siidaen og at færre kan leve av reindrifta. NRL mener at dette ikke er en ønsket utvikling, og at det vil være ødeleggende for reindriftras kulturelle bærekraft.

NRL legger også vekt på at det i høringsnotatet er foreslått en endring som synliggjør reindriftras mulighet til å sette produksjonskrav i sine bruksregler. Næringa har da et godt verktøy for selv å ta grep for å sikre en bærekraftig reindrift, og unngå å komme i situasjoner der reduksjon er nødvendig.

NRL vil også påpeke at i en overgangsfase vil det være viktig at også Reindriftsstyret bør kunne aktivt benytte sin veilederrolle ved for eksempel å foreslå eller anbefale et gitt produksjonskrav som kan bidra til at distriktet kan få bedre måloppnåelse på bærekraftskriteriene og forhåpentligvis unngå reintallsreduksjon.

NRL vil derfor i utgangspunktet gi sin tilslutning til forslaget om ny reduksjonsmodell. NRL tar imidlertid et forbehold om at dersom det i høringsrunden eller i den videre lovprosessen kommer andre forslag til reduksjonsmodeller så vil man vurdere disse.

NRL har noen merknader til den foreslåtte lovteksten. Vi har fått en del tilbakemeldinger at den foreslåtte lovteksten i § 60 a er uklar, spesielt når det gjelder punkt b. en lik øvre grense. Man må derfor se nærmere på formuleringene slik at loven er lett å lese og forstå.

NRL vil videre vise til at NRLs og Sametingets reindriftslovutvalg har foreslått at det gis adgang til midlertidig økning av reintall i en siidaandel ved inngåelse eller opphør av ekteskap. Formålet er å sikre den kulturelle bærekraften i reindriften. Dette bør vurderes inntatt i loven.

5. ERSTATNINGSANSVAR

Med grunnlag i HR-2018-872-A (Femund-dommen), foreslås det endringer i reindriftenes erstatningsansvar ved skader voldt av rein, jf. Forslag til § 67. Fra NRLs side anser vi at forslag til endringer i all hovedsak samsvarer med Femund-dommen.

Når det gjelder ordlyden «rimelig tid» i forslaget § 67 første ledd, har NRL tidligere påpekt at dette må ivareta reindriftenes driftsmønster. Rent praktisk vil dette innebære et lengre tidsperspektiv for avklaring av eierskapet til skadevoldende rein enn ved skader på andre rettsområder. Ved at denne vurderingen baseres på skjønn, må det legges videre rammer for hva som anses som «rimelig tid», eksempelvis hvis skaden skulle skje under flytting eller innenfor andre arbeidskrevende perioder i reindriften. I slike tilfeller kan det

raskt gå opp til flere uker før det er mulig å få en slik avklaring. NRL mener departementet ikke tar høyde for dette.

Departementet foreslår en lovfesting av gjeldende rett ved å innta henvisning til skadeerstatningslovens §§ 4-1, 5-1 og 5-2 i hht. forslag til reindriftsloven § 67 siste ledd. Dette er i tråd med Femund-dommen og skal bidra til å tydeliggjøre at prinsippene om medvirkning og lemping også gjelder for reindriften.

NRL vil understreke at reglene om skadelidtes medvirkning og lemping av erstatningsansvaret ikke bare vil komme til anvendelse ved saker knyttet til etablering av nydyrkingsfelt eller ved redyrking av gammel eng som over tid har ligget brakk og i mellomtiden har tjent som reinbeite. Dette blir for snevert, og er ikke i tråd med Femund-dommen (HR-2018-872-A), der det legges det til grunn at momenter knyttet til medvirkeransvaret må vurderes *helhetlig*, jf. dommen punkt 108-110. Vurderingstemaer som nevnes er:

- manglende gjerdehold
- eiendommens karakter
- om det har skjedd utvidelser av innmarken de senere årene
- tidligere vansker med å holde rein ute fra innmark
- beliggenhet, herunder om eiendommen ligger i et reinbeitedistrikt eller i et annet et område der det foreligger beiterett

Høyesterett trekker også fram betydningen av hvorvidt konfliktforebyggende tiltak har vært prøvd ut, jfr. *Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part*, samt om føreforholdene gjør det mulig for utdriving av rein.

NRL mener derfor at departementets henvisning til at utvidelse av innmark og redyrking av innmark kan være relevante momenter for medvirkningsansvar, blir for snever.

6. TILGANG TIL JORDSKIFTERETTEN / REINDRIFTSDOMSTOL

NRL støtter forslaget om at jordskifteretten skal ha kompetanse i interne saker i reindriften, foruten reintallsfastsetting. For at ordningen skal fungere, er det nødvendig at jordskifteretten tilføres kunnskaper og kompetanse om reindrift. NRL støtter derfor forslaget om å oppnevne et landsdekkende utvalg av reindriftskyndige meddommere, jf. § 8 a), og at retten settes som reindriftsdomstol når det oppnevnes to reindriftsfagkyndige meddommere. NRL støtter også forslaget om at reindriften organisasjoner og Sametinget skal ha forslagsrett ved oppnevning av reindriftskyndig meddommerutvalg.

Når det gjelder spørsmålet om *hvem* som kan fremsette saker om rettsutgreiing/ grensefastsetting og saker om rettsendring, og *når* i prosessen dette kan gjøres, støttes forslaget slik det blir omtalt i kapitlene 7.3.2 og 7.3.3. NRL har ingen innvendinger mot forslaget om ikke å fastsette søksmålsfrist. Det samme gjelder unntak for sperrefristen i j hht. jordskifteloven § 3-37.

Fra NRL side har det rådet skepsis til hvordan grunnlaget for jordskifteløsningen skal fastsettes i rettendrende saker i reindriften, da reindriften er basert på bruksrettigheter og ikke rettigheter i en fast eiendom. Ettersom grunnlaget for jordskifteløsningen bestemmer hvordan bruksrettigheter utformes og fordeles, har det en avgjørende betydning at partene er enige om dette grunnlaget. Utgangspunktet må være å først klarlegge rettighetsforholdene, slik at ikke en bruksrettshaver lider tap som gjør at kostnader og ulemper blir større enn nytten av jordskifteløsningen, noe som vil være i strid med jordskiftelova § 3-18.

For NRL er det fortsatt vanskelig å se for seg hvordan jordskifteretten rent praktisk vil fungere i saker om rettsendring, spesielt hvis partene ikke blir enige om grunnlaget. I mangel på andre løsninger, bør ordningen prøves ut. Det antas at jordskifteretten over tid vil bygge en stadig bedre kompetanse på interne saker i reindriften, og at jordskifteretten har verktøy som gjør at de kan vektlegge og vurdere de momenter som anses som relevant for saken.

Når det gjelder bruk av samisk i jordskifteretten/reindriftdomstolen, legger NRL til grunn at samisk og norsk er likeverdige språk, jf. samelovens kapittel 3. I hht. sameloven § 3-1 nr. 1 defineres forvaltningsområdet for samisk språk, og hvor jordskiftedomstolene etter § 3-1 nr. 2 omfattes av definisjonen offentlig organ. Jordskiftedomstoler som ligger helt eller delvis innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, er derfor forpliktet til å tilrettelegge for:

- bruk av samisk språk muliggjøres
- at lover og forskrifter oversettes
- at kunngjøringer skjer på både samisk og norsk
- at skjema skal foreligge på både samisk og norsk
- tilbakemelding på samisk ved henvendelser gjort på samisk
- utvidet rett til muntlig henvendelse på samisk
- rett til å inngi prosesskrifter, bevis m.v. på samisk
- rett til å snakke samisk i rettsmøte
- rett til å motta rettsbok på både samisk og norsk

Dette er også omtalt i rapporten om *Jordskifterettens kompetanse knyttet til interne forhold i reindriften (20.03 2016)*. Her legges det bl.a til grunn at det i noen

jordskiftedomstoler bør det ansettes personell med samisk språk. Det vises særlig til domstolen i Finnmark, hvor det i rapporten foreslås at ved utlysning av stillinger bør kunnskap i samisk språk vektlegges. NRL støtter dette.

NRL mener det også bør framkomme at tvister knyttet til grenseoverskridende reindrift i Norge, også kan bringes inn for Jordskifteretten.

For Norske Reindrifsamers Landsforbund

Inge Even Danielsen
Leder